

Factsheet van Haven Amsterdam, nummer 1, juli 2009

Haven Amsterdam wil in 2020 een van de meest duurzame havens van Europa zijn. Dit betekent gebalanceerd omgaan met de haven, de goederen en de omgeving.

Wat is duurzaamheid voor Haven Amsterdam?

In 2020 wil Haven Amsterdam één van de meest duurzame havens van Europa zijn. Dit betekent dat de balans tussen economische prestaties, ruimtelijke kwaliteit, milieukwaliteit en de sociale omgeving verder zal worden versterkt. Haven Amsterdam heeft zes thema's benoemd waarop zij duurzaamheid verder wil ontwikkelen en doorvoeren: fysieke ruimte, milieuruimte, bereikbaarheid, goederenstromen, werkgelegenheid & scholing en aantrekkelijkheid. Om dit te realiseren zijn samenwerking, innovatie en kennisontwikkeling noodzakelijk.

Fysiek ruimtegebruik

In een dichtbevolkt gebied als de regio

Amsterdam moet de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk worden benut. Haven Amsterdam zet in op intensivering en herstructurering. Enkele voorbeelden:

- Bij de overdekte **all-weather terminal** van Waterland kunnen zeeschepen met gevoelige materialen ongeacht de weersomstandigheden hun lading droog overzetten op achterlandvervoer. Hierdoor kan de kade zeer intensief worden gebruikt en wordt een grote overslag gerealiseerd.
- In het havengebied zitten enkele houtbedrijven die slechts incidenteel schepen ontvangen. Zij hebben een terrein in de **'tweede linie'** gekregen, achter de Waterland Terminal. Voorheen zaten zij direct aan het water. Op de nieuwe locatie kunnen zij gebruikmaken van de overslagfaciliteiten van de Waterland Terminal.

- Het oliebedrijf **NuStar** heeft een nieuwe terminal gebouwd met maximale opslag volgens de nieuwste technieken. Het heeft op het 15 ha tellende terrein de opslagcapaciteit vergroot van 150.000 m³ naar 620.000 m³, ofwel van 1 m³ per m² beschikbaar terrein naar 4 m³. Dit is gelukt door onder andere hogere en bredere tanks te bouwen, de tanks dichter bij elkaar te zetten (dit kon door de beschermende dijken rondom de tanks te vervangen door stalen damwandconstructies) en automatisering.
- projectontwikkelaar INOG bouwt in het havengebied een bedrijfsverzamelgebouw met **parkeergelegenheid op het dak**. Zo kosten de parkeerplekken geen extra grondoppervlak.
- Ook de ruimte op het water wordt steeds intensiever gebruikt. Zo heeft Haven Amsterdam het aantal wachtplaatsen voor de binnenvaart met 24 verhoogd en wordt het gebruik van de wachtplaatsen meer geregisseerd.

Milieuruimte

Een grote haven brengt verantwoordelijkheid mee op het gebied van milieu. In de Amsterdamse haven wordt gewerkt aan verbetering van de milieukwaliteit op het gebied van lucht, CO₂-uitstoot, water, bodem, geluid, geur en externe veiligheid. Enkele voorbeelden:

- In 2009 wordt een **carbon footprint** van het havengebied gemaakt. Dit is een CO₂-nulmeting die inzicht geeft in mogelijkheden voor CO₂-reductie en die CO₂-monitoring mogelijk maakt.
- In de Amsterdamse haven staan **windmolens** opgesteld met een totaal vermogen van 65 megawatt, goed voor de elektriciteitsbehoefte van zo'n 40.000 huishoudens.
- Bij alle wachtplaatsen voor binnenvaartschepen wordt **walstroom** aangelegd en fors uitgebreid. Zo hoeven de binnenvaartschepen geen lawaaierige en vervuulende generatoren te laten draaien voor stroom en verwarming. Dit betekent minder dieselverbruik en uitstoot van fijnstof.
- Het **Afval Energie Bedrijf** (AEB) wekt energie op door het verbranden van afval. 48% van het aangeleverde afval bestaat uit **biomassa**. Dit heeft evenveel CO₂ opgenomen als er vrijkomt bij verbranding en is daarmee 'CO₂-neutraal' te noemen. De centrales hebben een vermogen van 124 megawatt en produceren jaarlijks 1 miljoen megawattuur aan **stroom**. Dit is voldoende voor de elektriciteitsbehoefte van ongeveer 320.000 huishoudens (75% van de Amsterdamse huishoudens). De Amsterdamse trams en metro's, de stadsverlichting, de Stadschouwburg, het Muziektheater en het stadhuis draaien op elektriciteit die met afval is opgewekt. Tijdens de verbranding komt warmte vrij die wordt gebruikt om huishoudens en bedrijven te voorzien van warmte en verwarmd water: **stadswarmte**. Eind

2007 zijn 15.000 woningen in Amsterdam Nieuw-West aangesloten op stadswarmte, medio 2009 krijgen ca. 13.000 nieuwbouwwoningen in Amsterdam-Noord stadswarmte vanuit het AEB.

- De kolenoverslagbedrijven zetten zich in om de kolen zo schoon mogelijk over te slaan. Zij hebben maatregelen genomen, zoals de kolen besproeien, overkapte transportbanden en een celluloselaagje over de kolenbergen spuiten. Rietlanden/EDF heeft daarnaast (bovenop de vergunningeisen) een uniek **stofmonitorsysteem**. Met dit systeem kan Rietlanden meteen ingrijpen bij overschrijding van stofnormen. Het heeft bovendien een voorspellende waarde, waardoor de overlast voor de omgeving minimaal is.
- Oliebedrijf NuStar heeft een **emissievrije terminal** gebouwd: dankzij dampretoursystemen komen bij het laden en lossen én op de opslagtanks geen koolwaterstoffen (benzinedampen) vrij.
- Haven Amsterdam geeft meer prioriteit aan duurzaam bouwen door hier met bedrijven in de haven afspraken over te maken. Te denken valt aan afspraken over energiegebruik, zonnecollectoren en windmolens op daken en uitstoot van stoffen zoals CO₂, koolwaterstof (benzinedamp) en (fijn)stof.
- Het kantoor van ingenieursbureau Search is een zogenaamd cradle-to-cradle kantoor dat **geen CO₂ produceert** en zelfs energie opwekt. Ook geeft het kantoor de lucht en het water schoner terug aan de omgeving dan dat het er in gaat.

Bereikbaarheid

Haven Amsterdam probeert het vervoer over water en spoor zoveel mogelijk te stimuleren om het vervoer over de weg te verminderen. Enkele voorbeelden:

- Haven Amsterdam neemt samen met Havenbedrijf Rotterdam en spoorbeheerder ProRail voor 15% deel aan Keyrail, de maatschappij die in 2006 is opgericht voor de exploitatie van de **Betuweroute**. De Betuweroute, een nieuwe spoorlijn tussen de Noordzeehavens Rotterdam en Amsterdam en de Duitse grens, is in juni 2007 geopend.
- Haven Amsterdam heeft het initiatief genomen tot het **Rondje IJsselmeer**. Dit is een binnenvaartdienst vanuit Amsterdam naar de havens van Harderwijk, Kampen en Urk. Op termijn wordt Rondje IJsselmeer met meer havens uitgebreid.
- Haven Amsterdam is ook initiatiefnemer van het in 2006 gestarte **AMSbarge**. Met een speciaal ontworpen binnenvaartschip met een eigen zware containerkraan verzorgt AMSbarge in de noordelijke Randstad een dagelijkse op- en afhaaldienst van lading voor bedrijven aan of nabij vaarwater. Daarmee hebben deze bedrijven direct aansluiting op de vaste (achterland)verbindingen vanuit Amsterdam.
- Ook in het havengebied zelf probeert Haven Amsterdam het autoverkeer te beperken. Daarom rijdt hier de **Westpoortbus**, een collectief besloten 24-uurs

busdienst die werknemers van aangesloten bedrijven vervoert tussen station Sloterdijk en hun werk. Het aantal deelnemende bedrijven is gestegen van 5 in 2003 naar 20 in 2008. Dagelijks maken zo'n 800 mensen gebruik van deze 24-uursdienst.

- **Uitbreiding van spoorfaciliteiten** verbetert de bereikbaarheid van Westpoort per spoor aanzienlijk. Ter hoogte van de Aziëhavenweg wordt een nieuw emplacement aangelegd en er komt een rechtstreekse aansluiting van het emplacement Aziëhavenweg op het hoofdnet spoor bij Sloterdijk (beide klaar begin 2010). Het spooremplacement Westhavenweg wordt uitgebreid, waardoor er langere goederentreinen kunnen vertrekken (klaar medio 2010).

Goederenstromen

Haven Amsterdam blijft inzetten op diversiteit. De nadruk ligt op (duurzame) energie, containers en food. De Amsterdamse haven zal zich meer gaan profileren als duurzame energiehaven. Verschillende bedrijven die in deze trend passen zijn zich aan het vestigen:

- **Greenmills** bouwt een fabriek waar het duurzame biobrandstoffen en groene stroom gaat maken van organische reststoffen, zoals gebruikte frituurolie en gft-afval. De planning is dat eind 2009 de fabriek volledig operationeel zal zijn. Naar verwachting zet Greenmills vanaf dan 100.000 ton organisch afval om in 100.000 ton duurzame biodiesel (ongeveer 115 miljoen liter) en 25 miljoen m³ biogas.
- **J&S Bio Energy** gaat naar verwachting vanaf 2010 plantaardige gewassen omzetten in 200.000 ton biodiesel per jaar (ongeveer 230 miljoen liter). Hiervoor

is 200.000 ton plantaardige olie nodig en 20.000 ton methanol. De grondstof is met name raapzaad. Het bedrijf onderzoekt of het ook algenolie als grondstof kan gebruiken.

Werkgelegenheid/scholing

De haven is een van de belangrijkste pijlers voor inkomsten en werkgelegenheid in de Amsterdamse regio. Om als haven te kunnen blijven bestaan en om goed personeel te vinden, onderneemt Haven Amsterdam allerlei activiteiten om mensen te werven. Enkele voorbeelden.

- Met de website www.werkenindehaven.nl brengt Haven Amsterdam zoveel mogelijk alle vacatures, bedrijven en opleidingsmogelijkheden in de Amsterdamse haven in kaart. De vacatures zijn afkomstig van Vacatureservice Amsterdam (VSA).
- In oktober 2007 hebben de ORAM (Ondernemersvereniging Amsterdam), het ROC Nova College, ROC Amsterdam, ROC ASA en de gemeente Amsterdam (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Dienst Werk en Inkomen en Haven Amsterdam) een convenant gesloten voor het opzetten van het Haven College in Amsterdam. Doel is het pakket aan logistieke opleidingen te bundelen en versterken. Het Haven College wil hiermee leerlingen beter informeren, werkgevers één aanspreekpunt bieden voor opleidingen en werving van personeel in logistiek en transport en werkzoekenden één loket geven voor hun zoektocht naar een baan in de logistiek. De drie onderwijsinstellingen gaan samen een compleet onderwijspakket verzorgen, mede op basis van

de behoeften van haven- en logistieke bedrijven. Door deze samenwerking kunnen straks jaarlijks **honderden mensen worden getraind of bijgeschoold**. Dit vergroot de kans om een logistieke baan vinden in de haven en regio. Het streven is vanaf medio 2009 met de nieuwe opleidingen te beginnen. Essentieel onderdeel van het Haven College is een **trainings- en praktijkcentrum** in de haven. Hier krijgen leerlingen les in de praktijk en kunnen ze oefenen met het laden van schepen, warehousing, forklift-truck, shovels, pick and pack en value added logistics. Werkzoekenden en werknemers kunnen hier worden bijgeschoold en tevens doet het centrum dienst als demonstratie- en public relations centrum.

- In **Amsterdam airport-seaport** werkt Haven Amsterdam samen met Air Cargo Netherlands en ORAM. De haven en Schiphol hebben op een aantal gebieden dezelfde belangen, zoals scholing, arbeidsmarkt, veiligheid, douane en andere inspecties. Door hierin gemeenschappelijk op te treden en verbindingen te leggen, kunnen zij (logistieke) krachten bundelen en gezamenlijk bedrijven en ladingpakketten aantrekken.

Aantrekkelijke haven

De haven is relatief onbekend bij de Amsterdammers. Met verschillende initiatieven wil Haven Amsterdam de haven en de stad dichterbij elkaar brengen. Enkele voorbeelden.

- Er zijn vier bewegwijzerde **fietsroutes** aangelegd door het Amsterdamse havengebied: de Ruigoord route (18 km), de Westhaven route (16 km), de Hemhaven route (12 km) en de Stadhaven route (5 km). Iedere route heeft een eigen karakter, is voorzien van informatieborden op markante punten en geeft aan waar onderweg mooie uitzichtpunten zijn. Meer informatie: www.portofamsterdam.nl
- **Stadhaven Minerva** is een voormalige houthaven in een van de oudste havens van het havengebied. Het is ontwikkeld tot een bedrijventerrein voor creatieve en ambachtelijke ondernemers, waar oude loodsen en opvallende nieuwbouw elkaar afwisselen. Stadhaven Minerva vormt een natuurlijk overgangsgebied waar de stad en de haven in goede harmonie met elkaar in contact komen.
- Hoewel een haven geen natuurgebied is, geeft Haven Amsterdam wel ruimte aan de natuur. Zo zijn er **paddenpoelen**, **paaiplaatsen voor vissen** en een **zwaluwenwand** gemaakt. Een ecologische zone is aangelegd voor de ecologische balans in het havengebied en als proeftuin voor ecologische projecten. Enkele

helofytenfilters zuiveren op een natuurlijke manier (met rietplanten) regenwater van de naastgelegen weg en in het naastliggende Geuzenbos is **struinnatuur** aangelegd.

Verder doet Haven Amsterdam mee aan een proefproject over tijdelijke natuur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Rol Haven Amsterdam

Haven Amsterdam heeft een voorwaardenscheppende en faciliterende rol. Van lokaal tot internationaal zet Haven Amsterdam zich in voor een duurzame havenontwikkeling:

- Haven Amsterdam maakt deel uit van het **klimaatprogramma** van de gemeente Amsterdam dat streeft naar 40% CO₂-reductie in 2025 (ten opzichte van 1990) en een CO₂-neutrale gemeentelijke organisatie in 2015.
- Haven Amsterdam is initiatiefnemer en voorzitter van **Ecoports**, waarin Europese havens praktische oplossingen voor milieuvraagstukken uitwisselen en ontwikkelen.
- In het **World Ports Climate Initiative** hebben Haven Amsterdam en 55 andere havens een intentieverklaring ommarmd over CO₂-reductie in havens. Ook werken de havens hierin samen aan een index voor schonere schepen.

Bron: Haven Amsterdam, NuStar, AfvalEnergieBedrijf, Greenmills, J&S

